

Az Elektromodul kereskedőházzá alakításának elvi problémái és gyakorlati megvalósításával kapcsolatos elképzelések

DR. JÁNI GYÖRGY
ELEKTROMODUL

ÖSSZEFOGLALÁS

A cikk az Elektromodul kereskedőházzá alakításának indokait a hazai elektronikai alkatrészellátási helyzetből vezeti le. Megfogalmazza a kereskedőházi működés célját és részletesen ismerteti a vállalat gyakorlati elképzeléseit a tevékenységről, illetve a kereskedőházzá való fokozatos átalakulás módjáról.

Lerögzíti, hogy az átalakulás nem új szervezet létrehozását, hanem az eddig végzett Elektromodul tevékenység minőségi megújítását jelenti, amit a vállalatnak mindenképpen végre kell hajtania, hogy a piaci követelményeknek megfeleljen.

Az elektronikai ipar műszaki és gazdasági szakemberei zömében egyre gyakrabban merül fel az elektronikai alkatrészek hazai termelésének és forgalmazásának problémája.

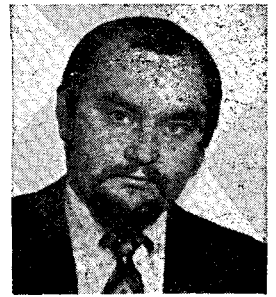
Az elektronikai alkatrészek és részegységek központi fejlesztési programja a VI. ötéves terv folyamán abszolút értékben véve jelentős, de a szükségletekhez képest nem számottevő központi támogatást irányzott elő az alkatrésztermelés hazai fejlesztésére, amelynek teljes felhasználására az ország nehéz konvertibilis devizahelyzete miatt nem került sor.

A VII. ötéves tervidőszak ipari elképzeléseihöz előreláthatólag aligha lesz több központi fedezet. Magyarán, illúzió volna egy nagyhatású és nagyszabású hazai alkatrésztermelő bázis kialakításával számolnunk az elkövetkező 5—10 esztendő folyamán. Az elektronizálás ugyanakkor a kormányzat által is elfogadott és meghirdetett követelmény, azaz a hazai berendezésgyártók számára a folyamatos és növekvő mennyiségű elektronikus alkatrészt elő kell teremteni.

Mai gazdasági körülményeink között az elektronizálást nem építhetjük kizárólag az alkatrészek hazai termelésére, hanem kulcskérdéssé az alkatrészellátás megoldása vált.

Az Elektromodul 17 esztendeje tevékenykedik ezen a területen, s ezen időszak alatt számos tapasztalatot szerzett. E tapasztalatokra alapozva az alkatrészellátást nagy vonalakban az alábbiak szerint értékeljük:

1. A hazai alkatrésztermelés sem mennyiségben, sem áruösszetételben, sem korszerűségben és minőségben, nem képes az elektronikai berendezésgyártók és főleg nem, az ország igényeinek maradéktalan kielégítésére. A ma és a közeljövő lehetőségeinek reális számba vétele alapján azt is kijelenthetjük, hogy ezt a feladatot belátható időn belül sem lesz képes megoldani.
2. A szocialista partnerországok, amelyek általában nagyságrendekkel többet fordítanak az elektronikai alkatrészfejlesztésre mint Magyarország, úgyszintén a hiánygazdálkodás gondjaival küszködnek, a cserealappal szembeni igényük növekszik, ezért erre a piacra sem lehet korlátlanul építeni beszerzéseinkben. Ugyanakkor a műszaki fejlődést meghatározó

DR. JÁNI GYÖRGY

1970-ben kapta meg közgazdászdiplomáját a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem külkereskedelmi szakán. Azóta első munkahelyén, az Elektromodulnál dolgozik. Először piackutatással és elemzéssel foglalkozott, majd 4 éves külszolgálat után az Elektromodul Szovjet Import Osztály vezetőjeként tevékenykedett. 1981 és 1984 között a vállalat Közgazdasági főosztályát vezette, 1984 decembere és 1985 februárja között marketing és közgazdasági igazgató azóta a vállalat gazdasági igazga-

tója. Figyelmét elsősorban a hazai elektronikai alkatrészellátás problémáinak feltárására és a megoldási lehetőségek kidolgozására, illetve végigvitelére koncentrálja. Ebben a témakörben aktív résztvevője az MHE, a Világ-gazdasági Kutatóintézet és más intézmények kutatómunkájának, tanulmányokat és szakkikkeket ír a gyakorlat megoldandó feladatairól. Az elektronikai alkatrészellátás problémáját az egész hazai elektronizálás kulcskérdésének tartja, amelynek megoldásában az Elektromodulnak kezdeményező és végrehajtó szerepet kell vállalnia.

legkorszerűbb típusú alkatrészek gyártása sok esetben el sem kezdődött, vagy még „gyerekcipőben jár”.

3. A tőkés piac *elvileg* minden alkatrészben szállítóképes. A beszerzéseknek azonban itt is legalább két korlátjával számolni kell, ezek a devizaellátottság, illetve népgazdasági mérleghelyzet és a kiviteli korlátozások tőkés országokban érezhető szigorodása.

A magyar elektronikai ipar elektronikai alkatrész- és részegységellátását ezek között a beszerzési feltételek között kell megvalósítani. A mai körülmények megújulást kívánnak az Elektromodultól, hogy funkcióit teljesíteni tudja és a maga kereskedelmi módszereivel hozzájáruljon az alkatrészellátás javításához, s erejéhez mérten az alkatrésztermelés fejlesztéséhez is. *Ezért döntöttünk úgy, hogy VII. ötéves fejlesztési stratégiánkat a kereskedőházzá való fokozatos átalakulásra építjük*, s ennek megfelelően korszerűsítjük eddigi tevékenységünket, s ily módon próbáljuk meg — ha kis lépésekben is — kereskedelmi, piaci módszerek alkalmazásával részlegesen pótolni azt a hiányt, amely az elektronikai alkatrésztermelés központi támogatásának elegenden volt miatt előreláthatólag tartós marad.

Vállalatunk a hazai elektronikai alkatrészellátás javítása érdekében számos intézkedést tett az elmúlt évek folyamán, s a kereskedőházzá alakulással új minőséget szándékozunk létrehozni a hazai elektronikai alkatrészforgalmazásban. Hagyományos tevékenységünk mellett, az erőforrásaink bővülésével összhangban, fokozatosan egyre több bevált régi módszert kívánunk feléleszteni, s egyre bővíteni kívánjuk a kereskedelem új módszereit is. Szorosabb és élőbb kapcsolatra törekszünk a szállítói és vevői körünkkel azáltal, hogy fokozódó mértékben működünk közre a piacképes termékek előállításának megszervezésében.

Beérkezett: 1985. XI. 15. (H)

Az alábbiakban összefoglalóan céljainkról és konkrét elképzeléseinkről adunk képet azzal a megjegyzéssel, hogy koncepciókat nem tekintjük változtathatatlannak, s a gyakorlat során elképzeléseink megvitatásától, felülvizsgálatától és módosításától sem zárkózunk el.

Az Elektromodul alkatrészforgalmazó *kereskedőházi működésének célja*: a hazai elektronikai alkatrészfelhasználók igényeinek minél teljesebb kielégítése megfelelő mennyiségben, minőségben, szállítási határidőben és árban.

A kereskedőház tevékenységének középpontjában a hazai ellátás áll, s erőforrásait ennek megfelelően szervezi és csoportosítja. Külső gazdasági kapcsolatait úgy szervezi, hogy ezáltal növekedjék a rendelkezésre álló alkatrészmennyiség, szélesedjék a közvetlenül hozzáférhető alkatrészválaszték, stabilizálódjék az alkatrészszállítói hálózat és erősödjék az ellátási biztonság. További kifejezett törekvésünk, hogy az elektronikai alkatrészalkészletek minél nagyobb része az Elektromodulnál koncentrálódjék és valamennyi felhasználó számára gyorsan hozzáférhető legyen.

A fenti célok elérése érdekében az alábbi tevékenységek megvalósítását tervezzük:

- a korábbi gyakorlatnak megfelelően kapacitáslékötési szerződéseket kötünk a fő hazai alkatrészgyártókkal, ezen belül:
 - közreműködünk az anyagellátásukban, készletezési és importproblémáik megoldásában;
 - saját erőnkhez mérten hozzájárulunk fejlesztéseikhez, illetve közvetítjük a külföldi tőkét, esetleg közös vállalkozásban hozunk létre újabb alkatrésztermelő kapacitásokat, illetve bővítjük a régiókat;
 - rendszeresen közvetítjük a hazai felhasználói igények változásait az alkatrésztermelőkhöz;
 - erősítjük a kapcsolatokat a szocialista országok partner külkereskedelmi vállalataival, ezen belül:
 - az esetleges és sorozatnagyságok miatt létrejövő hazai terméktöbbletet (árucrealapot) fokozottan használjuk ki arra, hogy többlet elektronikus alkatrészimportot bonyolítsunk;
 - a szocialista szállítókészség problémáinak áthidalására fokozatosan, mintegy másfélszeresére növeljük ilyen eredetű alkatrészalkészleteinket, hogy a hozzáférhetőséget lényegesen javítsuk;
 - a szocialista eredetű alkatrészek árait támogatással, az alacsonyabb tőkés import árszinttel összhangba hozzuk és az árszintet 3—5 évre garantáljuk;
 - kooperációkkal és barter megállapodásokkal bővítjük a szocialista eredetű alkatrészmennyiséget és választékot.
- Helyreállítjuk a korábban alkalmazott korszerű kiszolgálási módokat, fokozatosan bővítjük körüket és új szolgáltatásokat vezetünk be, ezen belül:
 - fokozatosan kiterjesztjük a szett kiszolgálást a nagy sorozatban, folyamatosan gyártott termékekre, vállalatunként kötendő megállapodások szerint;
 - felújítjuk a kihelyezett raktári hálózatot;
 - az ajánlott választékjegyzékben szereplő termékek egyre szélesedő körére terjesztjük ki a közvetlen raktári kiszolgálást;
 - folytatjuk országos kisfogyasztói-kisfelhasználói szerződéses hálózatunk kiépítését, hogy a központi apparátusunkat tehermentesítve, a nagy felhasználók jobb, operatívabb kiszolgálását legyünk képesek megoldani;

● megszervezzük a közös érdekeltégű mérőbázis kialakítását a legfontosabb mérőműszer tulajdonos vállalatok bekapcsolásával;

- saját — egyelőre kisebb értékű — gépbeszerzéseket hajtunk végre, ezeket alkatrésztermelési célra kihelyezzük termelőkhöz, szerződéses alapon;
- haszonkölcsönbe vételeket közvetítünk hazai termelésbővítés, illetve tőkés export növelés érdekében;
- hazai termelőkapacitás lekötési lehetőségeket kutatunk fel külföldön, ezeket szervezzük, közvetítjük;
- bővítjük a külföldi cégek magyarországi konzignációs raktárainak hálózatát, ennek fizikai—pénzügyi—hatósági feltételeit rendezzük;
- bővítjük a licenc és know-how kereskedelmet, ehhez közreműködünk a központi források felkutatásában.

— A bővülő kereskedőházi szolgáltatások mellett fokozatosan szélesíteni kívánjuk a termelési együttműködési formákat a szállító- és vevőpartnereinkel egyaránt:

- közös szolgáltató vállalkozások létrehozásával (mérés, ellenőrzés, minősítés);
- berendezésgyártók alkatrésztermelő kapacitásának közös érdekeltégű bővítésével (saját szükségleten túl kereskedelmi forgalmazásra gyártott alkatrészek előállításához anyagi, ellátási, kereskedelmi hozzájárulás);
- exportcélú közös vállalkozások létrehozásával (az exporthoz szükséges berendezés, anyag és egyéb import, illetve pénzügyi feltételek megteremtésében való közreműködés formájában);
- termelési szerződések kötésével, a belföldi ellátás javítása érdekében.

A felsorolt tevékenységeket kisebb mértékben már jelenleg is gyakoroljuk.

A kereskedőházzá való átalakítást fokozatosan, folyamatosan tervezzük végrehajtani anélkül, hogy jelenlegi funkcióinkat megzavarnánk.

A kereskedőházi munka keretében megvalósuló tevékenységek bővülésének üteme attól függ, hogy külső forrásokat milyen mértékben sikerül bevonjunk, de abban az esetben is megindulunk a változtatások útján, ha központi anyagi támogatásra nem számíthatunk.

Vállalati forrásaink korlátozottak és a jelenlegi népgazdasági viszonyok között a vállalatunknál maradó jövedelem nem túlságosan magas. Alapjainkat mindazonáltal a kereskedőházi átalakulás érdekében használjuk fel: ez azonban céljaink elérésében csak lassú ütemű előrehaladást tesz lehetővé. Ezért kezdeményeztük a kereskedőházi átalakulás központi eszközökkel történő meggyorsítását, mivel megítélésünk szerint, ez az egész hazai elektronikai alkatrészellátás minőségi színvonalának jelentős emeléséhez járulhatna hozzá, viszonylag rövid idő alatt, s ennek következtében a központi hozzájárulás a jobb termelési eredménnyel, illetve az ebből adódó nyereségadónövekmény révén gyorsan megtérülne.